

PRZEWODNIK DLA NAUCZYCIELA

Świat globalnych zależności

Cyfrowy pakiet dydaktyczny do Działu VII — edukacja obywatelska, liceum i technikum

Moduł 0 pakietu FEG. Kompletny przewodnik metodyczny: filozofia przedmiotu, sekwencja lekcji przy 1 godzinie tygodniowo, protokoły pracy z tematami spornymi, etyka języka o Globalnym Południu, różnicowanie, mapa pokrycia podstawy i glosariusz.

Metryczka materiału

Wydawca: Fundacja Edukacji Globalnej (FEG)

Przedmiot: edukacja obywatelska — Dział VII „Świat globalnych zależności”

Etap: liceum ogólnokształcące (klasa III) i technikum (klasa III–IV)

Podstawa prawna: Rozporządzenie Ministra Edukacji z 6 marca 2025 r. (Dz.U. 2025 poz. 382)

Wersja: v1 (robocza) · lipiec 2026

Nota: *materiał edukacyjny — treść bezstronna i oparta na źródłach. FEG występuje jako wydawca, nie jako strona sporu.*

Spis treści

- › Jak korzystać z tego przewodnika
- › 1. Po co ten pakiet i jak jest zbudowany
- › 2. Jak zrealizować Dział VII przy 1 godzinie tygodniowo
- › 3. Zasady nieprzekraczalne — jak uczyć o świecie
- › 4. Praca z tematami spornymi — protokoły facylitacji
- › 5. Etyka języka o Globalnym Południu
- › 6. Różnicowanie (UDL) — dostosuj, nie obniżaj
- › 7. Mapa pokrycia podstawy programowej (Dział VII)
- › 8. Jak używać elementów pakietu
- › 9. Glosariusz pojęć
- › 10. Źródła i dalsze materiały

Jak korzystać z tego przewodnika

Ten przewodnik to punkt startowy całego pakietu. Nie musisz go czytać od deski do deski. Jeśli chcesz zacząć uczyć od zaraz, przejdź do rozdziału 2 (sekwencja lekcji) i rozdziału 7 (mapa pokrycia podstawy). Jeśli po raz pierwszy prowadzisz temat sporny — najpierw rozdziały 4 i 5. Resztę wykorzystasz jako materiał referencyjny.

Pakiet jest zbudowany tak, aby był gotowy do użycia bez długiego przygotowania. Scenariusze, karty pracy, karty działań, szablony projektu i portfolio oraz rubryki oceniania są samodzielnymi elementami — składasz z nich lekcję jak z klocków, dopasowując do swojej klasy i liczby godzin.

Zasada nadrzędna. Materiały są bezstronne i oparte na dowodach. Twoją rolą jest facylitacja, nie przekonywanie do konkretnej opinii. Jedynym aksjologicznym fundamentem, do którego przedmiot otwarcie zachęca, są wartości i zasady Konstytucji RP.

MODUŁ 0

> DZIAŁ VII

Świat globalnych zależności

MATERIAŁ DYDAKTYCZNY

Przewodnik dla nauczyciela — edukacja obywatelska, liceum i technikum

SERIA MODUŁÓW

00 01 02 03 04 05 06 07 08 09 10

EDUKACJA > GLOBALNA

Fundacja Edukacji Globalnej
fundacjaedukacjiglobalnej.pl

1. Po co ten pakiet i jak jest zbudowany

Edukacja obywatelska zastąpiła przedmiot „historia i teraźniejszość” i jest obowiązkowa dla wszystkich uczniów szkół ponadpodstawowych.

Przedmiot odchodzi od encyklopedyzmu na rzecz sprawczości, odpowiedzialności i krytycznego myślenia. Dwie ramy porządkują cały pakiet: **trójdzielna struktura przedmiotu** oraz model edukacji globalnej **Głowa-Serce-Ręce**.

1.1. Trójdzielność przedmiotu

Podstawa programowa stawia na równi trzy filary. Wiedza teoretyczna ma bezpośrednio przekładać się na działanie i na projekt zespołowy.

1. **Wiedza i umiejętności.** Praca z siedmioma działami tematycznymi; w każdym dziale nauczyciel realizuje co najmniej jedno wymaganie fakultatywne, wybrane wspólnie z klasą.
2. **Działania obywatelskie.** Każdy uczeń liceum i technikum realizuje w cyklu minimum cztery działania (w szkole branżowej — trzy), indywidualnie lub w grupie, dokumentując je w portfolio.
3. **Projekt zespołowy.** Co najmniej jeden projekt w cyklu — badawczy lub społeczny — realizowany w zespole do pięciu osób.

Dział VII zamyka cały cykl. To moment, w którym uczeń odnosi wcześniejszą wiedzę o państwie, prawie i demokracji do kontekstu międzynarodowego i globalnego.

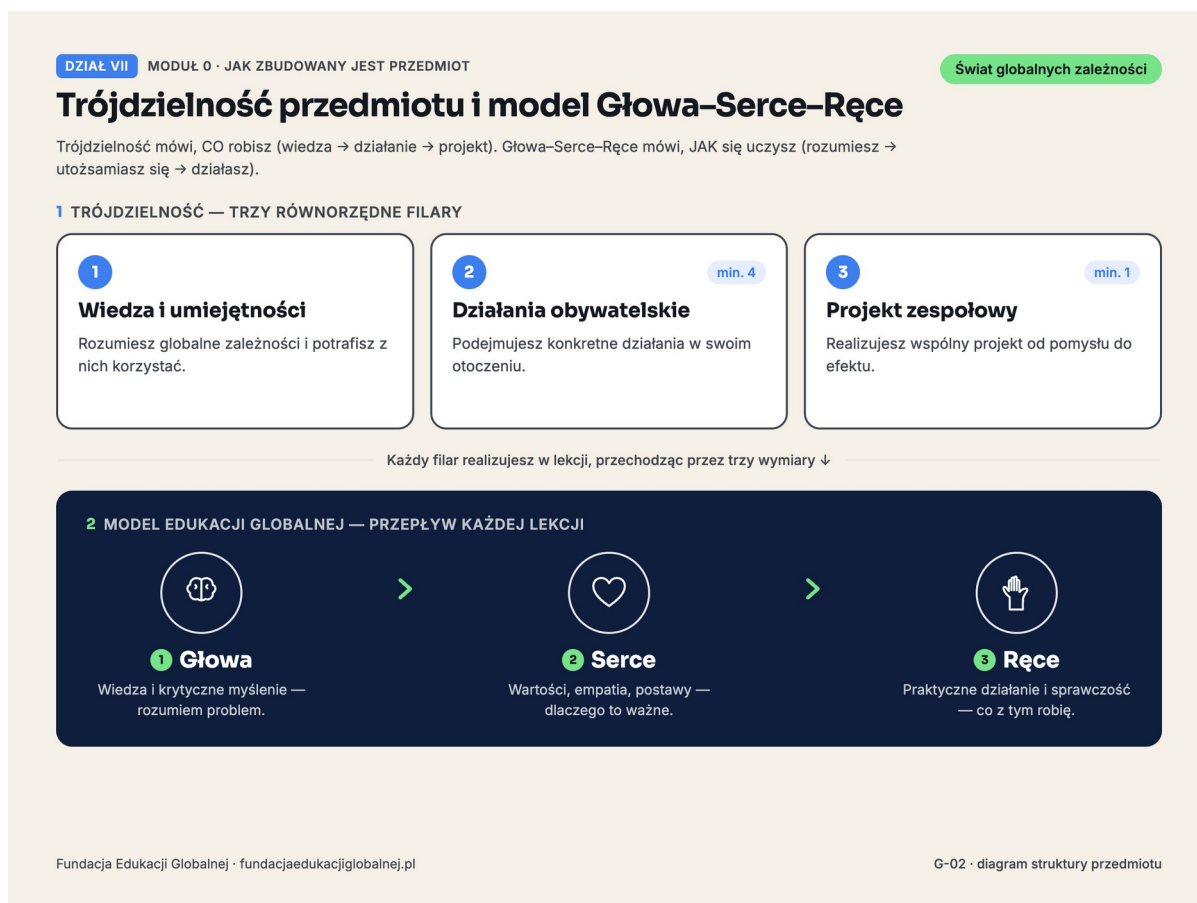
1.2. Model Głowa-Serce-Ręce

Edukacja globalna łączy trzy wymiary uczenia się. Dobrze zaprojektowana lekcja Działu VII dotyczy wszystkich trzech.

- **Głowa** — wiedza i krytyczne myślenie: analiza danych, odróżnianie faktu od opinii, weryfikacja źródeł.
- **Serce** — wartości i postawy: empatia, szacunek dla odmiennych opinii, poczucie współodpowiedzialności — bez moralizowania i wzbudzania poczucia winy.
- **Ręce** — praktyczne działanie i sprawczość: konkretne działanie obywatelskie, projekt, wpis do portfolio.

1.3. Jak te ramy się łączą

Trójdzielność mówi, co uczeń robi (wiedza → działanie → projekt). Głowa-Serce-Ręce mówi, jak przeżywa uczenie się (rozumie → utożsamia się → działa). W praktyce każda lekcja rdzeniowa ma fazę analizy danych (Głowa), moment multiperspektywy lub odniesienia osobistego (Serce) i wyjście w działanie z wpisem do portfolio (Ręce).

2. Jak zrealizować Dział VII przy 1 godzinie tygodniowo

W liceum ogólnokształcącym Dział VII przypada na klasę III, w której przedmiot ma 1 godzinę tygodniowo; w technikum realizowany jest w klasach III–IV, również w wymiarze 1 godziny tygodniowo. To niewiele czasu — dlatego lekcje są skondensowane i modułowe.

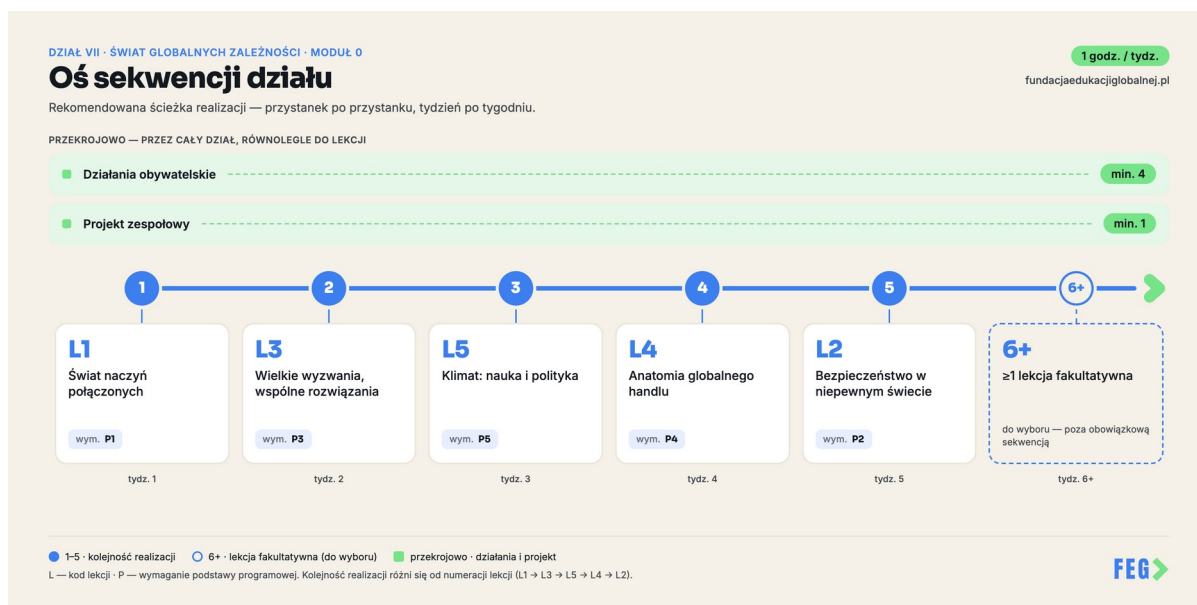
Mikromoduły 15/30 min. Scenariusze można łączyć jak klocki: krótkie wprowadzenie (15 min) + ćwiczenie interaktywne (30 min) składają się w jednostkę 45-minutową. Unikaj rozbudowanych, wielogodzinnych scenariuszy — nie zmieszczą się w siatce godzin.

2.1. Proponowana sekwencja

Pięć lekcji rdzeniowych pokrywa wszystkie wymagania podstawowe (P1–P5). Do tego nauczyciel realizuje z klasą co najmniej jedno wymaganie fakultatywne. Poniższa kolejność buduje spójną narrację — od ramy, przez wielkie wyzwania, po bezpieczeństwo — ale jest elastyczna.

Krok	Lekcja	Wym.	Po co w tym miejscu
1	L1 — Świat naczyń połączonych	P1	Rama działu: rozpoznanie zależności Polski ze światem
2	L3 — Wielkie wyzwania, wspólne rozwiązania	P3	SDG jako mapa problemów globalnych i współpracy
3	L5 — Klimat: nauka i polityka	P5	Sztandarowy problem; fakt vs opinia; działanie obywatela

Krok	Lekcja	Wym.	Po co w tym miejscu
4	L4 — Anatomia globalnego handlu	P4	Konkret i globalność: łańcuch dostaw, odpowiedzialna konsumpcja
5	L2 — Bezpieczeństwo w niepewnym świecie	P2	NATO/ONZ, zagrożenia hybrydowe; debata o reformie RB ONZ
6+	≥1 lekcja fakultatywna (wybór z klasą)	F1–F6	Priorytet FEG: LF2, LF1, LF6

2.2. Działania i projekt wplecione w cykl

Filar drugi (działania obywatelskie) i trzeci (projekt) nie są dodatkiem po lekcjach — wplataj je w tok działu. Po L4 lub L5 naturalnie startuje działanie (np. audyt konsumentki, petycja klimatyczna); projekt badawczy „Śladami t-shirtu” lub społeczny „Szkolny Tydzień Edukacji Globalnej” może biec równolegle przez kilka tygodni. Wszystko dokumentuj w portfolio (rozdział 8).

Wymiar godzin (potwierdzony). Wg ramowych planów nauczania: LO — 1 godz./tydz. w klasie III; technikum — 1 godz./tydz. w klasach III–IV (LO 2+1, technikum 1+1+1). Dział VII realizowany w tej końcowej fazie.

3. Zasady nieprzekraczalne — jak uczyć o świecie

Dziewięć zasad obowiązuje w każdej lekcji i każdym materiale. Wynikają z rozporządzenia i ze standardów edukacji globalnej. Złamanie którejkolwiek podważa wiarygodność zajęć.

- 1. Neutralność światopoglądowa i polityczna.** Celem nie jest przekonanie uczniów do konkretnej opinii. Nauczanie jest nieperswazyjne. Jedyny wyjątek: wartości i zasady Konstytucji RP. Żadnej agitacji.
- 2. Multiperspektywiczność.** Każdy temat sporny to 2–3 stanowiska obecne w debacie, zrównoważone objętościowo. Neutralność to nie obojętność wobec łamania praw człowieka ani negowania faktów naukowych.

3. **Fakt oddzielony od opinii.** Zwłaszcza w klimacie: konsensus naukowy (przyczyny i skutki) to co innego niż spór polityczno-gospodarczy (tempo i metody).
4. **Dowodowość.** Każdy przykład i każda liczba mają źródło (instytucja + rok). Brak źródła oznacza: nie podajemy wartości.
5. **Mapowanie na podstawę.** Każda lekcja jawnie wskazuje wymaganie oraz realizowane cele i umiejętności (rozdział 7).
6. **Weryfikacja informacji jako oś przekrojowa.** Kompetencja rozpoznawania dezinformacji wpleciona w większość lekcji i w osobny mini-moduł.
7. **Glokalność.** Żaden temat globalny nie jest abstrakcją o odległych krajach — pokazuj go przez życie ucznia, jego rodziny i okolicy.
8. **Etyka języka o Globalnym Południu.** Bez narracji charytatywno-paternalistycznej i egzotyzacji; mechanizmy strukturalne zamiast moralizowania (rozdział 5).
9. **Gotowość wdrożeniowa.** Materiały są kompletne i do użycia bez długiego przygotowania.

Sygnatura, nie głos w sporze. Marka FEG jest sygnaturą wydawcy. W treści dydaktycznej nie pojawiają się stanowiska fundacji — pojawiają się dane, źródła i zrównoważone perspektywy.

4. Praca z tematami spornymi — protokoły facylitacji

Migracje, klimat, korporacje, patriotyzm gospodarczy, reforma ONZ — to tematy, które budzą emocje. Podstawą metodyczną jest program Rady Europy „Living with Controversy”, a w polskich realiach publikacje CEO („Trudny temat: weź to na warsztat”) i PAH („Jak mówić o większości świata”). Poniżej gotowe protokoły.

4.1. Kontrakt grupowy (fundament bezpieczeństwa)

Zanim otworzysz temat sporny, wypracuj z klasą zasady rozmowy. Kontrakt chroni dobrostan uczniów i wyznacza granice dyskusji. Gotowy wzór do adaptacji:

Nasz kontrakt na rozmowę o trudnych sprawach

- Mówimy o argumentach i faktach, nie o osobach. Żadnych ataków personalnych.
- Każdy ma prawo wyrazić zdanie i prawo go nie wyrażać.
- Słuchamy, gdy ktoś mówi — jedna osoba naraz.
- Odróżniamy fakt („można to sprawdzić”) od opinii („tak uważam”).
- Granicą dyskusji są godność człowieka i zakaz mowy nienawiści.
- Można zmienić zdanie. To znak myślenia, nie słabości.

4.2. Neutralność zaangażowana

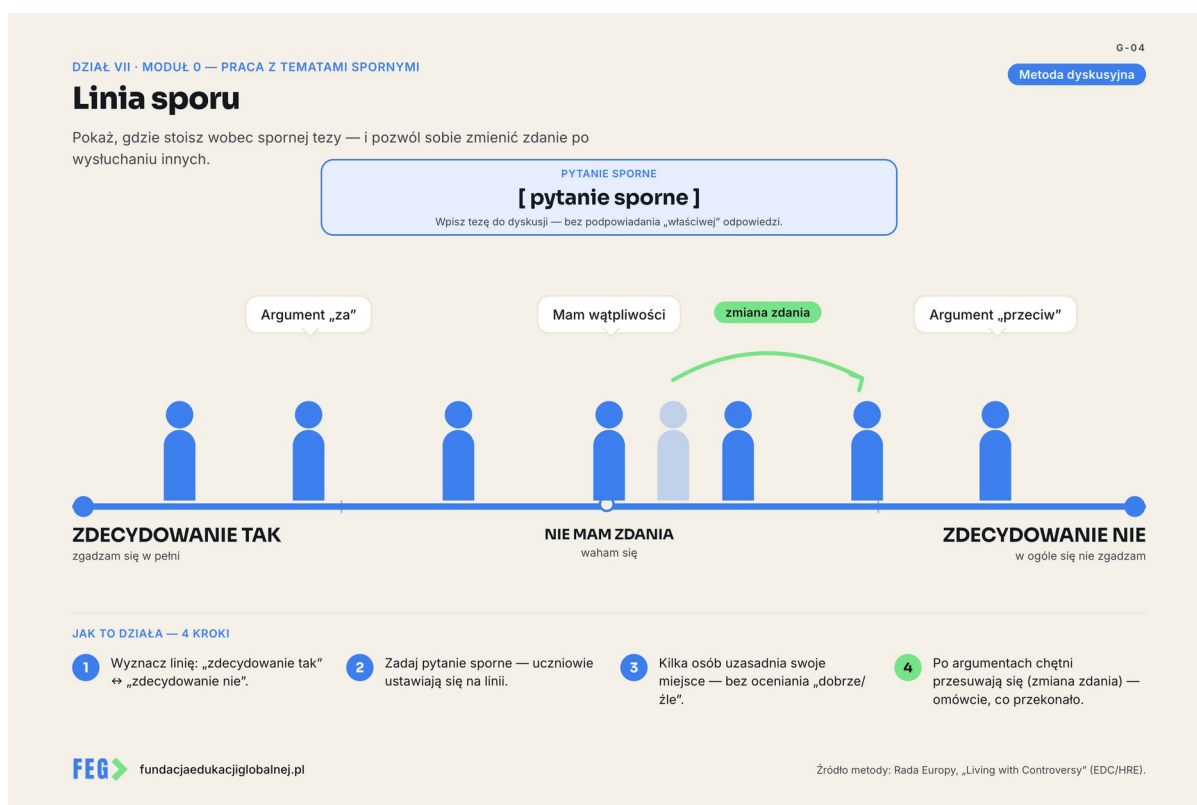
Facylitujesz dyskusję, nie narzucasz poglądu. Dbasz, by wybrzmiały różne, merytorycznie uzasadnione stanowiska. Zaangażowana — bo nie jesteś obojętny wobec łamania praw człowieka i negowania faktów naukowych.

Rób	Nie rób
Zadawaj pytania, które otwierają kolejne perspektywy	Nie ujawniaj, „jak głosujesz” ani którą stronę popierasz
Proś o źródło i dowód dla mocnych twierdzeń	Nie nagradzaj oceną poglądu — oceniaj sposób argumentacji
Nazwij, co jest faktem, a co opinią	Nie pozwól, by najgłośniejszy głos zdominował klasę

4.3. Linia sporu

Szybka metoda pokazująca rozkład stanowisk w klasie. Przebieg:

1. Wyznacz w sali linię: jeden koniec „zdecydowanie tak”, drugi „zdecydowanie nie”.
2. Zadaj pytanie sporne (np. „Czy granice powinny być otwarte?”). Uczniowie ustawiają się na linii.
3. Poproś kilka osób z różnych miejsc o uzasadnienie — bez komentowania „dobrze/źle”.
4. Po wysłuchaniu argumentów pozwól przesunąć się tym, którzy zmienili zdanie. Omówcie, co ich przekonało.

4.4. Debata oksfordzka i panelowa

Dwie sprawdzone formy dla tematów o wyraźnych stronach lub wielu grupach interesu.

Debata oksfordzka — dla tezy o dwóch stronach (np. tempo transformacji klimatycznej). Dwie drużyny (za/przeciw) po 3–4 mówców, mowy na zmianę, czas kontrolowany, na końcu głosowanie publiczności. Uczy obrony stanowiska, z którym uczeń nie zawsze zgadza się osobiście.

Deбата panelowa — dla problemu wieloaspektowego (np. polityka migracyjna, reforma Rady Bezpieczeństwa ONZ). Uczniowie wcielają się w role różnych grup interesu (naukowcy, politycy, aktywiści, państwa), moderator prowadzi, publiczność zadaje pytania. Integruje wiele perspektyw naraz.

Do każdego tematu spornego w scenariuszach dołączony jest miniprzewodnik po argumentach obu stron — ułatwia zachowanie równowagi i neutralności.

5. Etyka języka o Globalnym Południu

Sposób, w jaki opisujemy świat, uczy postaw. Edukacja globalna odchodzi od paternalizmu i litości na rzecz rzetelnego pokazywania mechanizmów. Kilka zasad i konkretne zamiany:

- Pokazuj przyczyny strukturalne (handel, prawo, historia), nie „naturę” czy „zacofanie”.
- Traktuj mieszkańców Globalnego Południa jako podmioty, nie tło dla naszej pomocy.
- Unikaj generalizacji i sensacji; podawaj konkret i źródło.

Zamiast	Lepiej
„Biedne dzieci z Afryki potrzebują pomocy”	„Rolnicy z Wybrzeża Kości Słoniowej otrzymują ok. 37% tzw. płacy godnej — to kwestia struktury handlu, nie braku pracowitości”
„Afryka” jako jeden kraj	Konkretny kraj lub region (np. Ghana, Sahel), z jego specyfiką
Ludzie jako bierne ofiary katastrof	Ludzie jako podmioty ze sprawczością: co robią, jak organizują się lokalnie
Egzotyzacja („inny, dziwny świat”)	Codziennosc i podobieństwa — narzędzia typu Dollar Street / Gapminder
Narracja charytatywna („my ich ratujemy”)	Mechanizmy strukturalne i relacje partnerskie; nasze powiązania z problemem

Pojęcia „Globalne Południe” i „Globalna Północ” oznaczają pozycję w globalnych strukturach gospodarczych i historycznych, a nie dosłowną geografę ani wartościowanie.

6. Różnicowanie (UDL) — dostosuj, nie obniżaj

Różnicowanie nie polega na obniżaniu wymagań wobec słabszych uczniów. Polega na elastycznym doborze metod, materiałów i form ekspresji, tak by każdy mógł osiągnąć ten sam cel. Każda karta pracy w pakiecie ma trzy warianty.

Wariant z rusztowaniem (scaffolding)

- Słowniczek trudnych pojęć przy tekście źródłowym.
- Schematy graficzne i uproszczone diagramy zamiast długich akapitów.
- Pytania pomocnicze prowadzące krok po kroku przez analizę.

Wariant rozszerzony

- Ocena sprzecznych opinii i danych z różnych źródeł.
- Dekonstrukcja teorii spiskowych i technik manipulacji.

- Projektowanie systemowych rozwiązań analizowanego problemu.

Bariera techniczna. Sprzęt uruchom przed lekcją; linki i kody udostępniaj przez kod QR na tablicy lub w e-dzienniku, żeby nie tracić czasu lekcyjnego.

7. Mapa pokrycia podstawy programowej (Dział VII)

Pytanie wiodące działu: „*Jak my wpływamy na świat i jak świat wpływa na nas?*”

Poniższe przypisania celów i umiejętności do wymagań przepisano wprost z siatki w Dz.U. 2025 poz. 382 (s. 11–12). Każdy scenariusz powtarza tę metryczkę.

Wymagania podstawowe (wszystkie obowiązkowe)

Wym.	Lekcja	Cele (1–6)	Umiejętności (1–6)
P1	L1 — Świat naczyń połączonych	1	1
P2	L2 — Bezpieczeństwo w niepewnym świecie	1, 3, 4	1, 2, 3
P3	L3 — Wielkie wyzwania, wspólne rozwiązania	1, 5	1, 4
P4	L4 — Anatomia globalnego handlu	1, 5	1, 4
P5	L5 — Klimat: nauka i polityka	1, 5, 6	1, 4, 5

Wymagania fakultatywne (nauczyciel realizuje ≥1)

Wym.	Lekcja	Cele (1–6)	Umiejętności (1–6)
F1	LF1 — Migracje bez mitów	1, 3, 4	1, 2, 3
F2	LF2 — Obywatele w akcji	5, 6	4, 5
F3	LF3 — Korporacje-giganci	1, 3, 4	1, 2, 3
F4	LF4 — Konflikt pod lupą prawa	1, 2	1
F5	LF5 — Polak za granicą	1, 6	1, 6
F6	LF6 — Reporter na dyżurze	1, 2, 3	1, 2

Legenda — cele i umiejętności przedmiotu

Cele: 1 — rozumienie sfery publicznej; 2 — rozumienie i poszanowanie wartości i zasad demokracji; 3 — zainteresowanie sferą publiczną i własne opinie; 4 — poszanowanie opinii innych; 5 — zaangażowanie obywatelskie; 6 — wpływanie na władze publiczne i relacje państwo–obywatel.

Umiejętności: 1 — poszukiwanie, weryfikowanie i krytyczna analiza informacji; 2 — wyrażanie własnego zdania popartego argumentami; 3 — dialog z szacunkiem w kwestiach spornych; 4 — działania na rzecz rozwiązania problemów społecznych; 5 — wpływanie na władze publiczne; 6 — załatwianie spraw urzędowych i ochrona praw.

Poza wiedzą: Dział VII realizujesz też przez filar działań obywatelskich (min. 4 w cyklu) i projekt zespołowy (min. 1). Katalog działań dopasowanych do tematyki globalnej znajdziesz w Module 5, szablony projektu w Module 4.

8. Jak używać elementów pakietu

Pakiet to zestaw powiązanych modułów. Oto jak się łączą w codziennej pracy:

- **Scenariusze rdzeniowe i fakultatywne (M1, M2)** — gotowe lekcje 45 min w formacie DOCX (edytowalny) i PDF. Każda ma metryczkę, cele w języku ucznia, pracę na danych, multiperspektywę i wyjściówkę.
- **Karty pracy (M3)** — print-friendly PDF w trzech wariantach UDL, po jednej–dwie na lekcję. Wysoki kontrast, druk czarno-biały, kod QR do zasobu cyfrowego.
- **Projekt edukacyjny (M4)** — uniwersalny scaffold 7-etapowy plus dwa gotowe projekty (badawczy „Śladami t-shirtu”, społeczny). Zawiera notę RODO i odsyła do rubryki.
- **Katalog działań obywatelskich (M5)** — karty działań z krokami, wymaganymi dowodami i kryteriami oceny do wpięcia w portfolio.
- **Portfolio obywatelskie (M6)** — jednolita karta dokumentowania działania (metryczka, kontekst i cel, rola, dowody, pytania refleksyjne) plus szablony e-portfolio.
- **Ocenianie i rubryki (M7)** — nie oceniamy poglądów. Oceniamy sposób argumentacji, weryfikację informacji, szacunek i realizację zobowiązań. Dominuje ocenianie kształtujące.
- **Mini-moduł „Weryfikacja informacji” (M8)** — techniki manipulacji i narzędzia fact-checkingu; wplataj w lekcje lub prowadź jako osobną jednostkę.
- **Kompendium dla nauczyciela (M9)** — pogłębione, oźródłowane tło po wszystkich obszarach działu — „ściąga ekspercka”, gdy potrzebujesz pewności merytorycznej.

Portfolio jako spinacz. Portfolio łączy wszystkie filary: to tu trafiają dowody działań i refleksje. Zapowiedz je na początku działu, żeby uczniowie zbierali materiały na bieżąco.

9. Glosariusz pojęć

Jedna definicja pojęcia obowiązuje w całym pakiecie. Stosuj ją spójnie w scenariuszach, kartach i rozmowie z klasą.

Pojęcie	Definicja
Zależności (współzależności) globalne	Wzajemne powiązania systemów politycznych, gospodarczych, finansowych, społecznych, technologicznych i środowiskowych łączące ludzi i miejsca na świecie.
Edukacja globalna	Część kształcenia obywatelskiego uświadamiająca istnienie zjawisk i współzależności globalnych oraz przygotowująca do wyzwań dotyczących całej ludzkości (definicja Porozumienia z 2011 r.).
Glokalność	Ukazywanie zjawiska globalnego przez pryzmat lokalnego życia ucznia i odwrotnie — „jak to wpływa na mnie i moją okolicę”.
Globalne Południe / Globalna Północ	Umowne pojęcia opisujące pozycję w globalnych strukturach gospodarczych i historycznych, nie dosłowną geograficznie ani wartościowanie.
Agenda 2030 / SDG	Przyjęta przez ONZ w 2015 r. agenda z 17 Celami Zrównoważonego Rozwoju (Sustainable Development Goals) — wspólna mapa problemów i działań do 2030 r.
Zrównoważony rozwój	Rozwój zaspokajający potrzeby obecnych pokoleń bez ograniczania możliwości przyszłych; w Polsce ma rangę konstytucyjną (art. 5).
Uchodźca	Osoba, która uciekła z kraju z powodu uzasadnionej obawy przed prześladowaniem i uzyskała ochronę na podstawie prawa międzynarodowego.
Ochrona czasowa	Tymczasowa forma ochrony udzielana grupie osób masowo napływających (np. w wyniku wojny), bez indywidualnego postępowania o azyl.
Migrant zarobkowy	Osoba przemieszczająca się przede wszystkim w celu podjęcia pracy; kategoria odrębna od uchodźcy i osoby pod ochroną czasową.
Odpowiedzialna konsumpcja	Świadome wybory zakupowe ograniczające szkody społeczne i środowiskowe (m.in. certyfikaty jak Fairtrade, ograniczanie marnotrawstwa) — powiązana z SDG 12.
Patriotyzm gospodarczy	Preferowanie krajowych produktów, usług i kapitału; przedmiot debaty między podejściem interwencyjnym a wolnorynkowym.
Dezinformacja / fake news	Fałszywe lub wprowadzające w błąd treści rozpowszechniane celowo (dezinformacja) lub nieświadomie; rozpoznajemy je przez weryfikację źródeł.
Media literacy	Kompetencja krytycznego odbioru i weryfikacji informacji oraz rozpoznawania manipulacji — znak rozpoznawczy pakietu.
Prawo międzynarodowe	Zbiór norm regulujących stosunki między państwami i organizacjami międzynarodowymi (np. Karta NZ, UNCLOS, konwencje genewskie).
Ochrona konsularna	Pomoc, jakiej udziela obywatelowi za granicą konsul (np. paszport tymczasowy, lista adwokatów) — w granicach określonych prawem.
Zagrożenia hybrydowe	Działania łączące środki militarne i niemilitarne (cyberataki, dezinformacja, presja migracyjna) poniżej progu otwartej wojny.
Multiperspektywiczność	Prezentowanie tematu spornego jako 2–3 uzasadnionych stanowisk, bez rozstrzygania sporu przez materiał.
Neutralność zaangażowana	Postawa nauczyciela: facylitacja różnych perspektyw bez narzucania poglądu, przy braku obojętności wobec łamania praw człowieka i negowania faktów.

10. Źródła i dalsze materiały

Podstawa i ramy, na których opiera się przewodnik (pełna bibliografia w Briefie pakietu i w kompendium M9):

- Rozporządzenie Ministra Edukacji z 6 marca 2025 r. (Dz.U. 2025 poz. 382) — podstawa programowa i siatka celów/umiejętności.
- Porozumienie w sprawie wspierania rozwoju edukacji globalnej w Polsce (MSZ–MEN–Grupa Zagranica, 2011); Europejska deklaracja z Dublina (edukacja globalna do 2050).
- Rada Europy — „Living with Controversy”; UNESCO Global Citizenship Education; Oxfam — model Głowa–Serce–Ręce.
- CEO — „Trudny temat: weź to na warsztat”, karty działań obywatelskich, portfolio; PAH — „Jak mówić o większości świata”.

Dane statystyczne w scenariuszach i kompendium zaktualizowano do wartości 2025/2026 (weryfikacja 03.07.2026) i opatrzone rokiem odczytu; odświeżaj je przy kolejnych edycjach.

Fundacja Edukacji Globalnej · fundacjaedukacjiglobalnej.pl